

[Time: 2 Hrs]

[Marks:60]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. All question are compulsory.
  2. Figures to the right indicate full marks.
  3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1 A Illustrate on Marxist notion of Raubbau and metabolic rift with relevant examples. 15

OR

B Explain the views of Ester Boserup on development.

Q.2 A Discuss the case study of Bishnois as an environmental movement 15

OR

B Examine the Risk Society.

Q.3 A Discuss the meaning of the term conservation. 15

OR

B Examine the issues related to conservation practices with reference to resource use in India.

Q.4 A Write a note on climate change and sustainable development goals 15

OR

B Discuss the problem of valorization in the context of contested knowledge domains

*****

[वेळ: २ तास]

[गुण:६०]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

3. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र.१ रौबाऊ आणि चयापचयातील फूट (metabolic rift) या मार्क्सवादी कल्पनेवर संबंधित उदाहरणांसह स्पष्टीकरण द्या.

किंवा

विकासावर एस्टर बोसेरपचे विचार स्पष्ट करा

प्र.२ पर्यावरण चळवळ म्हणून बिश्रोईच्या केस स्टडीची चर्चा करा

किंवा

रिस्क सोसायटीचे परीक्षण करा.

प्र.३ संवर्धन या शब्दाच्या अर्थाची चर्चा करा.

किंवा

भारतातील संसाधनांच्या वापराच्या संदर्भात संवर्धन पद्धतीशी संबंधित समस्यांचे परीक्षण करा

प्र.4 हवामान बदल आणि शाश्वत विकास उद्दिष्टे यावर एक टीप लिहा

किंवा

स्पर्धात्मक ज्ञान डोमेनच्या संदर्भात मूल्यमापनाच्या समस्येवर चर्चा करा

*****